

Småföretags- barometern

Gävleborgs län

Juni 2021

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Nettotal och konjunkturindikatorn	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Gävleborgs län.....	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Gävleborgs län.....	5
Näringslivet i Gävleborgs län	6
Småföretagsbarometern – Gävleborgs län	7
Konjunkturindikatorn	7
Sysselsättning.....	9
Omsättning	12
Lönsamhetsutvecklingen.....	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion.....	15
Slutsatser	17

OM SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag i det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalet för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I GÄVLEBORGS LÄN

- **Småföretagskonjunkturen** i Gävleborgs län har gått tillbaka kraftigt under de senaste tolv månaderna och länets konjunkturindikator är den lägsta sedan finanskrisen 2008–2009. Trots nedgången är länets indikator något högre än riksgenomsnittet. Företagens prognoser för det kommande året är mycket optimistiska, med kraftig uppgång av konjunkturindikatorn.
- **Sysselsättningstillväxten** i Gävleborg har mattats av och länet har en negativ tillväxttakt. Det innebär att det är en större andel företag som minskat sin personalstyrka under året som gått än andelen som utökat den. Sysselsättningsutvecklingen är i nivå med riksgenomsnittet. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för fler eller långvariga restriktioner är småföretagen positiva om utvecklingen för det kommande året, med förväntningar om en kraftig uppgång i sysselsättningen.
- **Tillväxttakten i orderingången** har mattats av och är på en negativ nivå. Orderutvecklingen placerar sig över rikssnittet. Prognosen för de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en mycket stark uppgång.
- **Omsättningstillväxten** i Gävleborgs län har mattats av kraftigt de senaste tolv månaderna och tillväxttakten ligger under rikssnittet. Företagen förväntar sig en kraftigt ökad tillväxttakt under de kommande tolv månaderna.
- **Tillväxten i lönsamheten** har efter tre år av god tillväxttakt nu vänt nedåt, och det samlade nettoet är marginellt lägre än riksgenomsnittet. På ett års sikt förväntas lönsamhetens tillväxttakt i länets företag öka kraftigt i nivå med utvecklingen i landet som helhet.
- I Gävleborgs län anser 65 procent av företagen att de har **goda utsikter att expandera** på sikt, riksgenomsnittet är 67 procent.
- Det främsta **tillväxthindret** för småföretagen i Gävleborgs län är svårigheten att hitta lämplig arbetskraft. Omkring en tredjedel av företagen uppger detta som det enskilt största hindret för expansion.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I GÄVLEBORGS LÄN

Landets småföretag med 1–49 anställda har drabbats hårt av coronapandemin och tillväxten föll kraftigt både i Sverige och omvärlden. Att konjunkturen skulle vika kraftigt nedåt förutsågs dock i fjolårets Småföretagsbarometer. Årets undersökning visar att konjunkturindikatorn föll till minus 15 jämfört med fjolårets utfall på 37. Det är den lägsta nivån i barometerens 35-åriga historia och visar på en kraftig konjunkturförsvagning under det senaste året. Nedgången blev dock inte lika djup som företagarna befarade i fjol då konjunkturindikatorn förväntades falla till minus 20. Det är framför allt en mildare nedgång i ordergång och omsättning som dämpade fallet medan sysselsättningen utvecklades betydligt svagare än förväntat. Företagens uppfattning om konjunkturen har gradvis blivit mindre negativ under undersökningsperioden, som var veckorna 10–16. Detta innebär att konjunkturindikatorn steg under andra hälften av undersökningsperioden. I en delrapport vecka 13 noterades konjunkturindikatorn till minus 19, därefter har alltså uppfattningen om läget gradvis ljusnat om än från låga nivåer.

Tillväxtutsikterna för småföretagen ser betydligt mer gynnsamma ut än för ett år sedan. Framför allt gynnas de kontaktnära branscherna av den ökade vaccineringen mot covid-19 och på sikt färre restriktioner. Även finans- och penningpolitiken förväntas vara fortsatt stödjande under det närmaste året. Småföretagen förutser en kraftig konjunkturåterhämtning under de närmaste tolv månaderna efter ett dramatiskt år. Den samlade konjunkturindikatorn förväntas stiga till 89. Det är den högsta nivån sedan 2011 drivet av en ökad ordergång och omsättning, även sysselsättningen väntas ta fart igen efter att ha minskat under det senaste året.

De mest expansiva framtidsplanerna finns i de större företagen, fler än 20 anställda, där den förväntade konjunkturindikatorn noteras till 148 följt av 122 för företag med 5–9 anställda och 80 i företag med minst antal anställda (1–4 anställda). Undersökningen visar också att företag som bedriver utrikeshandel (export och/eller import) är mer optimistiska än de som inte har någon kommersiell handel med omvärlden.

Näringslivet i Gävleborgs län

Näringslivet i Gävleborg består av företag verksamma i, allt från tillverkningsindustri inom stål, skog och papper till företag inom besöksnäring, handel, kulturella och kreativa näringar, it-närings- och livsmedelsproduktion.

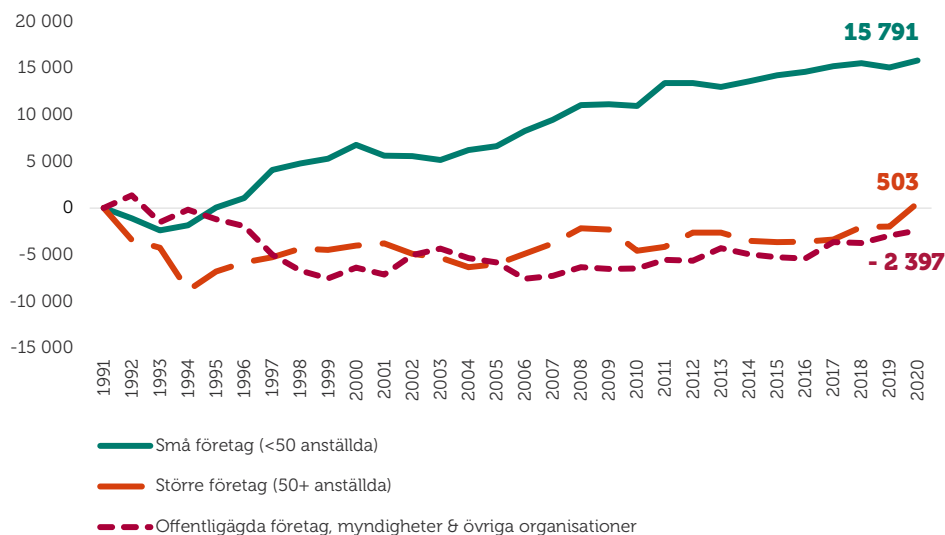
Skogsindustrin med relaterade verksamheter är fortsatt viktiga och de gröna näringarna har stor betydelse i regionen. Delar av länet har en negativ befolkningsutveckling med högre arbetslöshet som följd. Tillgänglighet till tätare arbetsmarknadsregioner har ofta lyfts fram som avgörande för att motverka befolkningsminskning. I detta avseende har infrastrukturen en mycket viktig genomfarts- och transitfunktion.

Under det senaste året har konjunkturutvecklingen varit mindre positiv och lägre än rikssnittet. Till viss del är detta en följd av politisk och ekonomisk oro i omvärlden, men det är också relaterat till demografi- och näringslivsstrukturen i länet. Fler nya företag i regionen samt generations- och ägarskifte i befintliga företag är viktigt för näringslivsdynamiken.

Den lokala näringslivspolitik, genom bland annat länsstyrelsen, arbetar för att skapa en ekonomiskt hållbar utveckling och öka sysselsättningen samt uppmuntrar näringslivet att arbeta med frågor som rör jämställdhet, miljö och integration. Detta förutsätter ett brett samarbete mellan näringsliv, kommuner och andra organisationer. Dialogen med och inom näringslivet är viktig för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Gävleborgs län.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Gävleborgs län sedan 1990 (källa: SCB) ¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

– GÄVLEBORGS LÄN

Konjunkturindikatorn

Utvecklingen inom sysselsättning, ordergång och omsättning i Gävleborgs småföretag kommer att redovisas för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi en konjunkturindikator för småföretagen i Gävleborgs län.

I fjolårets rapport avvek Gävleborg från den fallande konjunkturutveckling som vi såg i resten av landet, då länet hade en oförändrad konjunkturindikator jämfört med året innan. I årets Småföretagsbarometer upplever däremot Gävleborg en kraftig nedgång i likhet med riksgenomsnittet (se figur 2).

Konjunkturläget har försämrats under det senaste året och den sammanvägda konjunkturindikatorn för Gävleborgs län blir i årets mätning -10, jämfört med 58 i fjol. Det är en nedgång med 68 indexenheter och länets konjunkturindikator är nu den lägsta sedan finanskrisen 2008–2009. Trots den kraftiga nedgången placerar sig Gävleborg något högre än riksgenomsnittet vars nettotal i årets rapport är -15.

I fjolårets rapport hade Gävleborgs småföretag unikt positiva prognoser inför det kommande året, då de som enda länet i landet hade ett förväntat nettotal över noll. Det förväntade nettotalet för konjunktoren var då 23, där företagens starka utveckling som vi såg i fjolårets rapport sannolikt bidrog till den positiva prognosen. Dessvärre blev utfallet i årets undersökning inte som företagen i länet förväntade sig i fjol.

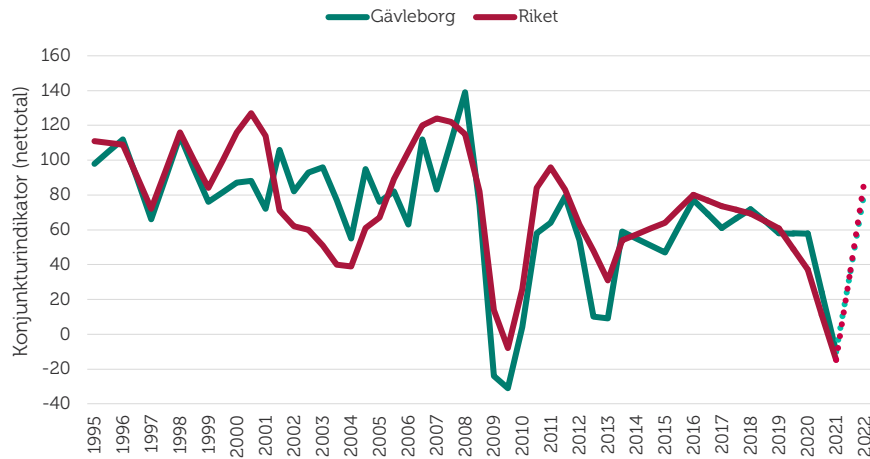
Efter mer än ett år med coronapandemin är företagens förväntningar för det kommande året mycket optimistiska. Deras sammanvägda prognoser gällande sysselsättning, ordergång och omsättning visar en kraftig uppgång till en konjunkturindikator på nettotalet 82. Motsvarande utveckling för riksgenomsnittet är ett förväntat nettotal på 89. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Konjunktoren beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

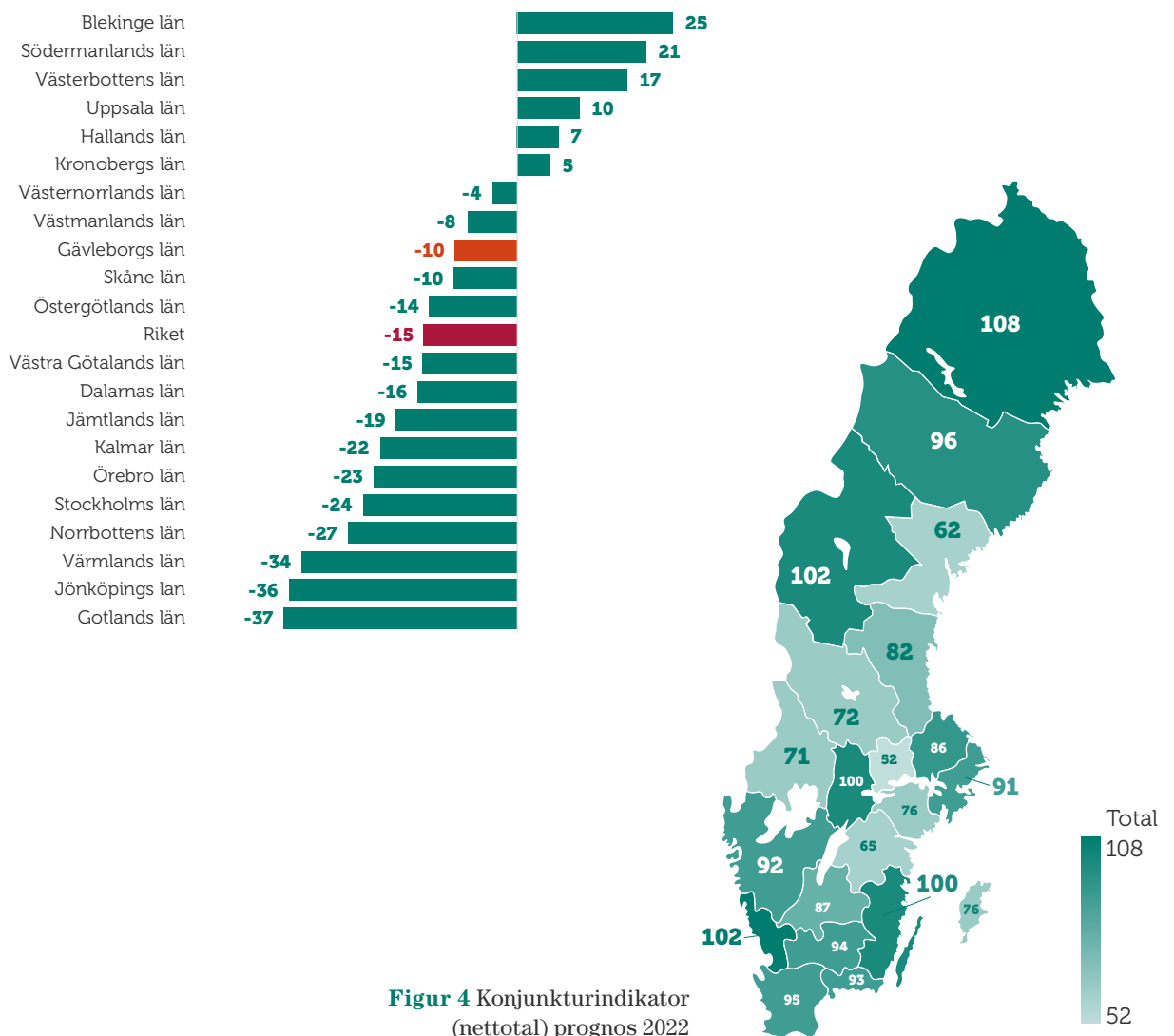
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Gävleborgs län och riket 1995–2021

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2021

Figur 4 Konjunkturindikator (nettotal) prognos 2022

Sysselsättning

Mellan 2018 och 2020 hade Gävleborg, till skillnad från riket som helhet, en ökande tillväxttakt i sysselsättningen och i fjolårets rapport hade länet dessutom sin högsta sysselsättningstillväxt sedan 2012. Denna trend har brutits i årets rapport, där företagen haft en avmattad tillväxttakt under de senaste tolv månaderna. Totalt har 15 procent av företagen ökat sin personalstyrka medan 19 procent har minskat den. Detta resulterar i ett nettotal på -4, vilket ska jämföras med nettotalet 12 i fjol. Det är således en större andel företag som har minskat sin personalstyrka än andelen företag som har utökat den under det senaste året. Gävleborgs nettotal för sysselsättningstillväxten ligger på samma nivå som riksgenomsnittet.

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen, det vill säga att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

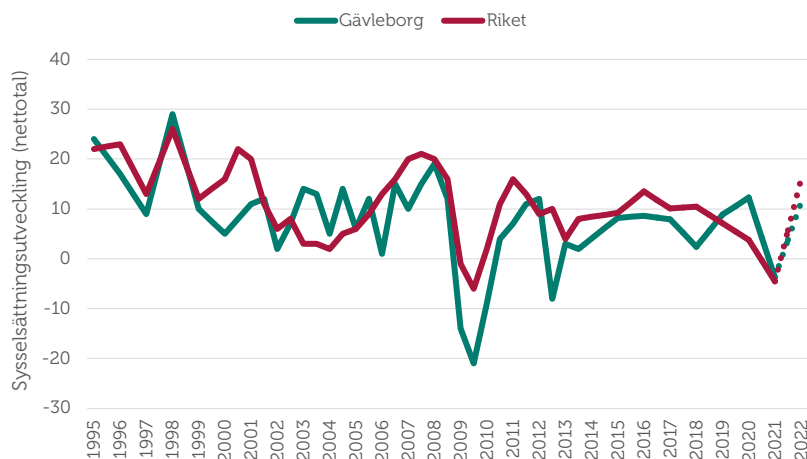
Utfallet blev en lägre tillväxttakt än företagens prognos i fjol, som var att sysselsättningsutvecklingen skulle mattas av till ett nettotal på 9 det kommande året. Pandemin och efterföljande restriktioner för att minska smittspridningen har drabbat näringslivet hårt, särskilt besöksnäring och konsumentnära verksamheter. Detta har gett avtryck i småföretagens sysselsättningsutveckling.

Krisen är ännu inte över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för fler eller långvariga restriktioner för att begränsa smittspridningen ser småföretagen positivt på sysselsättningsutvecklingen för det kommande året och deras förväntningar är att tillväxttakten för sysselsättningen ska öka bland dem. Nettotalet förväntas hamna på 11, vilket skulle innebära en kraftig återhämtning av tillväxten. I riket som helhet är förväntningar ett nettotal på 16.

Det kan vara värt att notera att småföretagens optimistiska anställningsplaner till viss del speglar den djupa kris som många av företagen varit i, med personalneddragning och permitteringar som följd. Optimismen i årets undersökning är därmed delvis en återgång till mer normala förhållanden, vilket innebär att anställningsplanerna till stor del kan tolkas som en återanställning snarare än nyanställning.

Sett till resultaten för hela riket framkommer att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer öka. Mest optimistiska sysselsättningsplaner finns i företagen med 20–49 anställda, medan de minsta företagen, med 1–4 anställda, är något mer försiktiga. Resultaten visar också att småföretag som bedriver internationell handel är mer optimistiska om sysselsättningen. Dessa uppfattningar är sannolikt representerade även bland företagen i Gävleborg.

Figur 5 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Gävleborgs län och riket 1995–2021

Orderingång

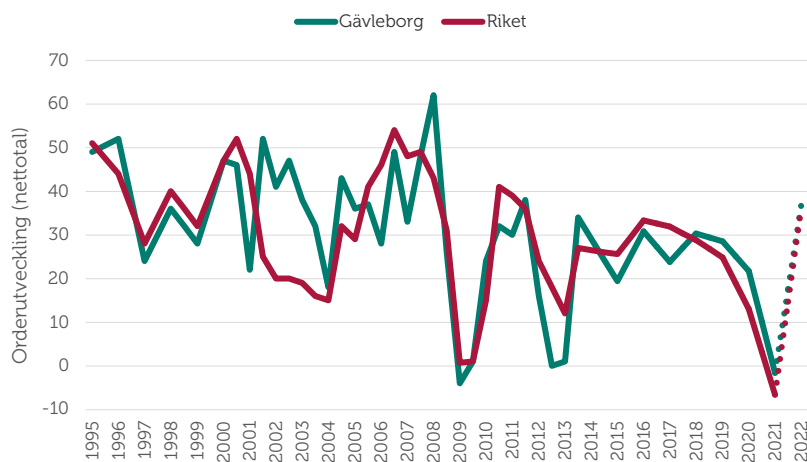
Orderingången för länets småföretag har haft en nedåtgående trend sedan 2018 och tillväxttakten har mattats av även under de senaste tolv månaderna. I årets rapport är orderingångens sammanvägda netttotal -2, jämfört med 22 i fjol. Tillväxttakten för orderingången i Gävleborg ligger dock fortsatt över rikssnittet, vars netttotal i år är -7 (figur 6). Totalt uppger 33 procent av länets företag att orderingången ökat, medan 35 procent sett en minskning.

Andelen företag som haft en ökad orderingång är något lägre än i fjolårets rapport, men andelen företag som upplevt en minskad orderingång har ökat med 17 procentenheter vilket drar ned det sammanlagda nettotalet. Utfallet blev något lägre än vad småföretagen förväntade sig i fjolårets rapport, då det förväntade nettotalet för 2021 var 2.

Prognosen för orderutvecklingen de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en mycket stark uppgång. Bland företagen i länet tror 44 procent att deras orderingång kommer öka, medan endast 7 procent förväntar sig att den minskar. Det förväntade nettotalet för orderingången under de kommande tolv månaderna blir därmed 37. Motsvarande netttotal för rikssnittet är 36.

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Figur 6 Orderutveckling (netttotal) i Gävleborgs län och riket 1995–2021

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om finansiering till nödvändiga investeringar eller personal saknas kan många företag behöva tacka nej till order. I Gävleborgs län har 30 procent av företagen tvingats tacka nej till order under det senaste året, vilket är lägre jämfört med fjolårets 39 procent. Det är även en lägre andel än för riket som helhet där 33 procent av företagen tvingats tacka nej till order under de senaste tolv månaderna.

Precis som för övriga Sverige är den främsta anledningen att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med. Av de företag som tackat nej till order uppger 33 procent detta som främsta anledning, 21 procentenheter lägre än i fjol och under riksgenomsnittet på 51 procent.

Att tacka nej till order på grund av finansieringsproblem har ökat betydligt jämfört med i fjol. Detta kan förklaras genom den akuta likviditetsbrist som många verksamheter har drabbats av till följd av coronapandemin.

Likt tidigare år är även arbetskraftsbrist en anledning till att företagen tackar nej till order. Som vi kommer att redogöra för längre fram upplever många företag i Gävleborgs län kompetensbrist som främsta tillväxthinder. Detta kan förklara varför arbetskraftsbristen i form av exempelvis kompetens- och matchningsproblematik samt att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med anges som huvudorsaker till att de tackat nej till order.

Alternativet "annan anledning" kan exempelvis vara att lönsamheten inte är tillräcklig i uppdraget eller att det är brist på råvara eller materiel hos företaget för att möta uppdraget.

Figur 7 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

Omsättning

Omsättningstillväxten i Gävleborg har mattats av kraftigt och ligger i år på nettotalet -5, jämfört med 24 i fjol och är marginellt lägre än riksgenomsnittet på -4. Årets undersökning visar att omsättningen har ökat hos 34 procent av företagen i länet samtidigt som den har minskat hos 39 procent under de senaste tolv månaderna.

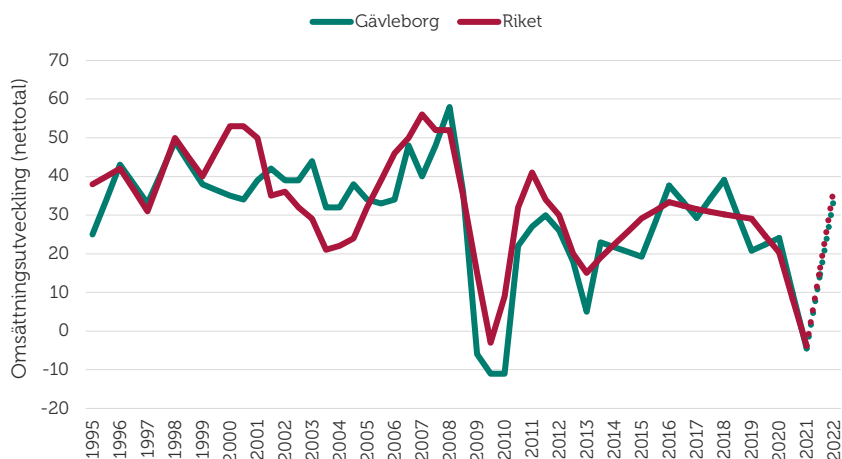
Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

När pandemin slog till under 2020 minskade efterfrågan på varor och tjänster hos många företag snabbt. Detta avspeglades i företagens prognoser för det kommande året. I fjolårets rapport förväntade sig därför företagen en avmattad omsättningstillväxt under de kommande tolv månaderna med ett förväntat nettotal på 11. Med årets nettotal -4 ser vi att nedgången blev kraftigare än vad företagen förväntade sig i fjol. Även inom omsättningsutvecklingen har företagen i länet sett en kraftigare nedgång till följd av att fler företag än förväntat haft en minskad omsättning.

Precis som för sysselsättningen och orderutvecklingen ser vi att prognosen för utvecklingen av omsättningen det kommande året är mycket optimistisk bland Gävleborgs småföretag. Företagen tror på en stark uppgång, 48 procent av företagen förväntar sig att ordergång ökar, medan 9 procent förväntar sig en minskning. Detta ger ett förväntat nettotal på 36, ungefär i nivå med rikssnittets 37.

Det ska dock påpekas att den förväntade omsättningsökningen sker från låga nivåer och det är för tidigt att bedöma hur mycket av omsättningsfallet i kronor räknat som kan återhämtas under det närmsta året. Osäkerhet kring smittspridningen kvarstår som en reell nedåtrisk i bedömningen.

Figur 8 Omsättningsutveckling (netttotal) i Gävleborgs län och riket 1995–2021

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis beroende av lönsamhetsutvecklingen. Enligt figur 9 har lönsamhetstillväxten i Gävleborgs län legat över riksnittet sedan 2017, och tillväxttakten ökade dessutom i fjol. I årets Småföretagsbarometer har lönsamheten dock fallit kraftigt i länet, se figur 9. Bland företagen i Gävleborg har lönsamheten ökat hos 32 procent under årets som gått, samtidigt som 37 procent haft en minskad lönsamhet. Tillväxttakten har därmed minskat under det senaste året och nettotalet blev -5, jämfört med 27 i fjol. Även riksnittet är -5.

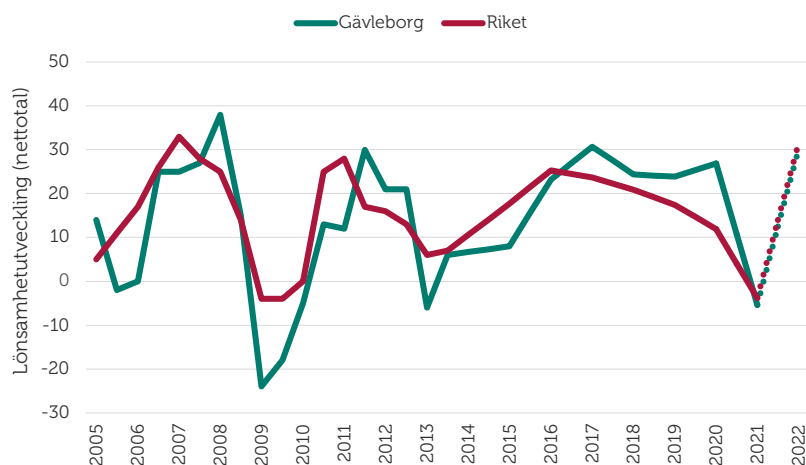
I fjolårets rapport hade småföretagen i länet låga förväntningar för lönsamhetsutvecklingen för det kommande året, sannolikt till följd av osäkerhet kring vilka effekter pandemin kunde komma att innebära för företagen. Prognosen var då en avmattad lönsamhetsutveckling till nettotalet 0. Utfallet blev därmed något lägre än vad företagen i länet förväntade sig. Att utfallet blev lägre än prognosen beror framför allt på att en större andel än förväntat har haft en minskad lönsamhet i verksamheten.

På ett års sikt förväntas det sammanlagda nettotalet för lönsamheten bland länets småföretag öka till 30, vilket är i linje med riksgenomsnittets förväntningar. Bland företagen i länet tror 42 procent på en högre lönsamhet medan 12 procent tror att den blir lägre under det kommande året.

För riket som helhet finns det en bred samsyn om en förbättrad lönsamhet även på branschnivå. Såväl industri- som tjänstesektorn ser mycket positivt på utvecklingen det kommande året. Tjänsteföretag som påverkats stort av pandemin är positiva om utvecklingen framåt och inom hotell och restaurang, utbildning samt kultur räknar cirka hälften av företagen med förbättrad lönsamhet det närmaste året.

Även om den ekonomiska återhämtningen går snabbt är det troligt att företagens faktiska utveckling av lönsamheten kommer vara lägre än förväntat. Exempelvis kan kompetensbrist och priskonkurrens pressa lönsamheten och företagen tenderar att överskatta lönsamhetsutvecklingen. En svagare konjunkturutveckling till följd av kvarvarande restriktioner och smittspridning, ökade omvärldsrisiker och en ökande konkurrens kan bidra till att lönsamheten utvecklas mindre positivt än förväntat.

Figur 9 Lönsamhetsutveckling (nettotalet) i Gävleborgs län och riket 2005–2021

Företagens prisförväntningar

Företagens planer på eventuella prishöjningar ligger på en högre nivå än förra året. I länet förväntar sig 47 procent av företagen att deras försäljningspriser kommer öka under det kommande året. Detta är högre än både riksnittet på 39 procent och i fjol då motsvarande andel var 37 procent. I fjolårets rapport vek förväntningarna om prisutvecklingen brant nedåt, sannolikt till följd av småföretagens osäkra och försiktiga prognoser. Ett svagt konjunkturläge innebar svårigheter för företagen att höja sina priser. Givet årets positiva prognoser och en utbredd förhoppning om återhämtning återgår företagens förväntningar till att deras försäljningspriser i hög grad kan öka. Endast 5 procent av företagen tror att deras försäljningspriser kommer minska, jämfört med fjolårets 14 procent.

Det stigande resursutnyttjandet skapar förutsättningar för en uppgång i priserna samtidigt som det är rimligt att anta att kostnadstrycket kan stiga relativt långsamt. Riksbanken kommer därtill troligen fortsatt föra en expansiv penningpolitik för att ge stöd åt ekonomin och för att inflationen mer varaktigt ska ligga nära målet på 2 procent.

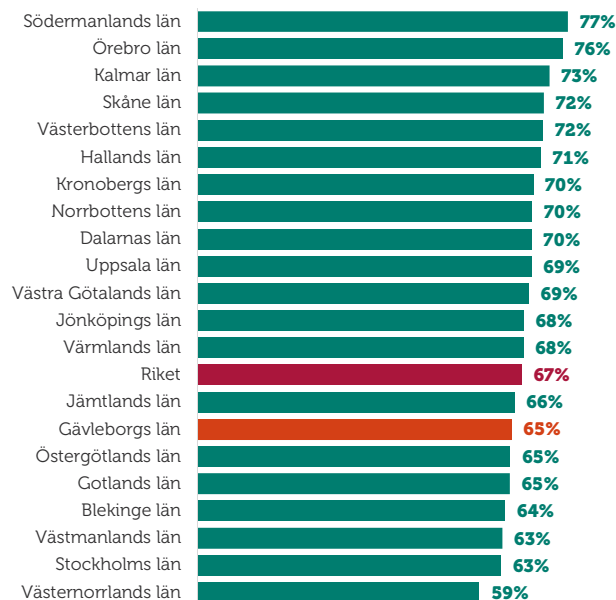
I ett scenario med snabbare återhämtning kan det uppstå utbudsbegränsningar på grund av brist på personal eller problem med leveranser av varor. Detta som skulle kunna driva upp löner och priser. I ett scenario med långsammare återhämtning väntas företagen istället i större utsträckning hinna anpassa sysselsättningen och bygga lager för att kunna möta den mer långsamt stigande efterfrågan. Effekten av detta skulle då kunna bli lägre lönetryck och en lugnare prisutveckling.

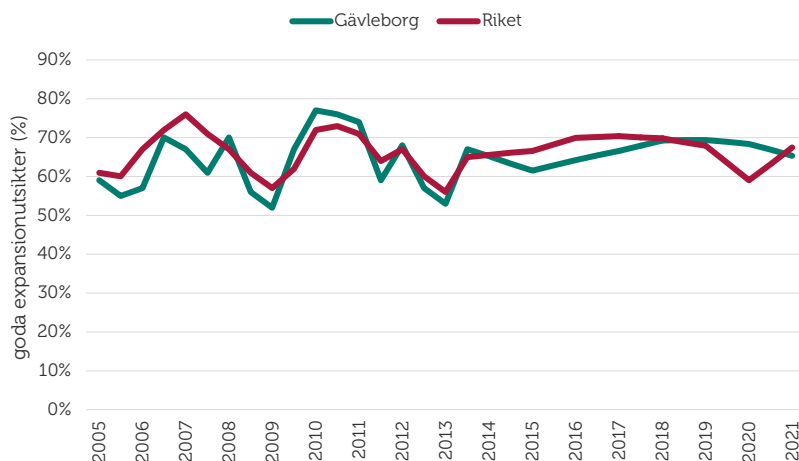
EXPANSIONSUTSIKTER OCH HINDER FÖR EXPANSION

Ett återkommande och glädjande resultat i Småföretagsbarometern är att småföretagen ser fortsatt goda möjligheter att expandera. Företagen i Gävleborg upplever dock, marginellt, sämre möjligheter att växa framöver jämfört med riksgenomsnittet, 65 procent respektive 67 procent, se figur 10. Samtidigt vill nio av tio företag i länet växa. I figur 11 ser vi att företagens expansionsutsikter, till skillnad från riksgenomsnittet, är nedåtgående.

Figur 10 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2021

Figur 11 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Gävleborgs län och riket 2005–2021

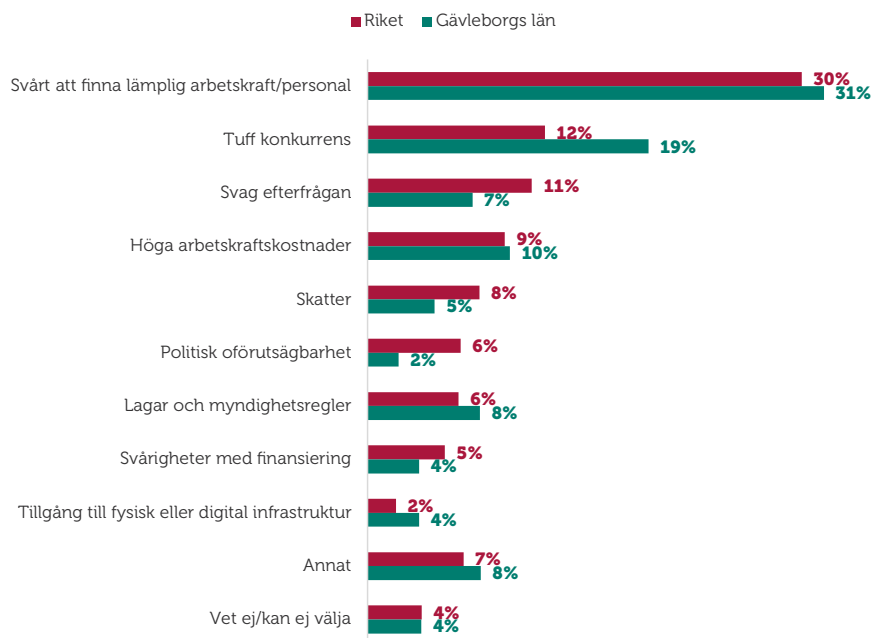

Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagarnas jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft, ett hinder som har ökat markant trots en svagare arbetsmarknad. I årets undersökning uppger 31 procent av företagen det svaret, jämfört med fjolårets 22 procent.

Det näst vanligaste tillväxthindret bland företagen i Gävleborg är tuff konkurrens, vilket 19 procent av företagen svarade. Det är fler företag som anger detta som det största tillväxthinder jämfört med i fjol då andelen var 11 procent. Andra vanliga tillväxthinder är höga arbetskraftskostnader samt lagar och myndighetsregler med 10 respektive 8 procent.

Figur 12 Tillväxthinder enligt företagen i Gävleborgs län och i riket 2021 (procent)

SLUTSATSER

Coronapandemin har slagit hårt mot landets småföretag och krisen är långt ifrån över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Konjunkturläget i näringslivet har gradvis förbättrats under de senaste tolv månaderna men skiljer sig kraftigt åt mellan olika branscher. Industrisektorn går bra och får stark draghjälp från exporten och återhämtningen i omvärlden, medan konsumentnära verksamheter såsom handel, hotell och restaurang fortfarande i högre grad påverkas av restriktionerna och uppvisar en påtagligt svagare konjunktur och försämrad lönsamhet.

Småföretagsbarometern visade 2020, redan i inledningen av pandemin, ett kraftigt fall i konjunkturen. Hela 19 av Sveriges 21 län upplevde en svagare konjunktur jämfört med motsvarande mätning 2019. Samtidigt föll företagets förväntningar kraftigt för sysselsättning, omsättning och ordergång.

Årets Småföretagsbarometer visar att fjolårets dystra framtidsförväntningar till stor del har besannats. Konjunkturindikatorn, en summering av nettotalen för svaren om sysselsättning, omsättning och ordergång, har under den senaste tolv månadsperioden sjunkit till -15 bland Sveriges småföretagare som helhet. Detta är den lägsta nivån i Småföretagsbarometerens 35-åriga historia. Avmattningen i konjunkturen för småföretagen är utbredd och nettotalet för konjunkturindikatorn är lägre i samtliga län jämfört med fjolårets rapport. Endast sex län har en positiv tillväxttakt med ett nettotal över noll. Konjunkturläget för småföretagen i Gävleborg är på den lägsta nivån sedan finanskrisen 2008 – 2009.

När småföretagen blickar framåt är det emellertid med en ljusning i sikte. Företagen i Gävleborg har mycket optimistiska förväntningar på konjunkturutvecklingen under det kommande året, prognosen ger ett nettotal på 82, vilket är högre än det historiska rikssnittet på nettotal 76. När småföretagens förväntan på sysselsättning, ordergång och omsättning vägs samman förutser det alltså en kraftig uppgång. I takt med vaccinering och sjunkande smitta kommer restriktionerna kunna mildras, vilket kan antas ge ytterligare skjuts till konjunkturen. I synnerhet de inhemska tjänstenäringsområdena som påverkats mest av pandemi och restriktioner kommer då att gynnas av utvecklingen.

Sett till riket som helhet framträder att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer att öka. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Oaktat småföretagens positiva sysselsättningsplaner kommer det att ta tid innan fler kan anställas. När verksamheten i småföretagen tar fart igen ökar normalt sett antalet arbetade timmar för befintlig personal först innan företagen väljer att nyanställa igen. Men det finns också en osäkerhet kring smittspridningen och restriktionerna som kan bidra till att många småföretag avvaktar med att nyanställa. Även fallande omsättning och pressad lönsamhet under det gångna året medför en risk att småföretagens resurser kan vara begränsade och deras sysselsättningsplaner därmed för optimistiska.

Pandemin har slagit hårt mot landets småföretag, men nu ser de ljuset i tunneln. Nu gäller det att ge Sveriges småföretag de bästa förutsättningarna för återstart. De mindre företagen och deras tillväxt kommer att vara nyckeln till Sveriges ekonomiska återhämtning efter pandemin.